

Veiligheidsgevoel LHBTQIA+-inwoners Gemeente Amersfoort

Joost van Ommeren
Selina Brinkhof

©2026 Labyrinth Onderzoek & Advies
Amerikalaan 203
3526 VD Utrecht

T: +31 (0)30 262 71 91

E: info@labyrinthonderzoek.nl

W: www.labyrinthonderzoek.nl

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
1.1 Aanleiding en context.....	3
1.2 Opzet van het onderzoek.....	3
1.3 Achtergrond van de deelnemers	4
1.4 Reflectie op het onderzoek en de methode.....	5
1.5 Leeswijzer	5
2. Identiteit en dagelijkse leefomgeving	6
2.1 Jezelf kunnen zijn in Amersfoort.....	6
2.2 Rol van de LHBTQIA+-gemeenschap.....	7
3. Gevoel van veiligheid	10
3.1 Betekenis van veiligheid	10
3.2 Ervaren veiligheidsgevoel	10
3.3 Plekken en situaties.....	12
4. Ervaringen met discriminatie en geweld.....	13
4.1 Ervaringen van deelnemers	13
4.2 Behoeften na een incident.....	14
5. Melding maken van discriminatie en geweld.....	16
5.1 Bekendheid van meldpunten	16
5.2 Meldingsbereidheid en type meldpunt	17
5.3 Consequenties van een melding.....	17
6. Suggesties van deelnemers.....	19
6.1 Huidige inzet van de gemeente	19
6.2 Normalisering van LHBTQIA+-zijn en het creëren van zichtbaarheid.....	19
6.3 Diversiteit in LHBTQIA+-ruimtes en -activiteiten	20
7. Synthese.....	22
8. Conclusies en aanbevelingen.....	23
8.1 Conclusies.....	23
8.2 Beleidsaanbevelingen voor gemeente Amersfoort	23
Literatuurlijst	25
Bijlage 1: Gespreksleidraad	26

Samenvatting

De gemeente Amersfoort wil een stad zijn waar LHBTQIA+-personen zich veilig en geaccepteerd voelen. Signalen vanuit de gemeenschap en gesprekken tussen de gemeente en het Regenboogplatform maakten duidelijk dat niet iedereen zich volledig veilig voelt in de openbare ruimte. Om hier meer inzicht in te krijgen, heeft Labyrinth Onderzoek & Advies door middel van een enquête tijdens Amersfoort Pride het gevoel van veiligheid onder LHBTQIA+-personen in Amersfoort onderzocht. Het huidige onderzoek is een verdieping van de resultaten uit deze enquête. Aan de hand van twintig diepte-interviews is verder onderzoek gedaan naar het gevoel van veiligheid van LHBTQIA+-personen in Amersfoort. Het doel van het onderzoek is te begrijpen hoe deze groep hun leefomgeving, veiligheid en zichtbaarheid ervaart, en welke factoren hierbij een rol spelen.

Uit de interviews komt naar voren dat het gevoel van veiligheid en het kunnen zijn wie je bent sterk varieert per persoon en situatie. Veel deelnemers voelen zich overwegend veilig, maar passen hun gedrag regelmatig aan, bijvoorbeeld door affectie niet openlijk te tonen of bepaalde kleding te vermijden. Subtiele vormen van discriminatie en heteronormativiteit beïnvloeden hun dagelijks leven, en enkele deelnemers ervaren structureel onveiligheid. De LHBTQIA+-gemeenschap speelt een belangrijke rol in sociale verbinding, herkenning en zelfvertrouwen, maar het bestaande aanbod van ontmoetingsplekken en activiteiten wordt als beperkt en te weinig divers ervaren. Meldingen van discriminatie of geweld worden vaak binnen persoonlijke kring gemeld, terwijl formele meldpunten weinig bekend zijn en deelnemers twijfelen over het effect van formele meldingen, waardoor incidenten vaak niet officieel geregistreerd worden.

Het onderzoek laat zien dat Amersfoort voor veel LHBTQIA+-personen een leefbare stad is, maar dat veiligheid, zichtbaarheid en zelfexpressie afhankelijk blijven van context, locatie en sociale omgeving. Beleidsmatig liggen er kansen in het versterken van normalisering en zichtbaarheid van LHBTQIA+-zijn, het faciliteren van diverse ontmoetingsplekken en activiteiten, het transparant maken van informatie over LHBTQIA+-organisaties, -plekken en meldpunten, en het verbeteren van opvolging en nazorg na incidenten. Daarnaast wordt aanbevolen het veiligheidsgevoel en de meldingsbereidheid structureel te monitoren en de uitkomsten hiervan te vertalen naar concrete beleidsmaatregelen, zodat beleid beter aansluit bij de uiteenlopende ervaringen en behoeften binnen de LHBTQIA+-gemeenschap.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Een van de speerpunten uit de Inclusie Agenda Regenboog 2023-2026 van Gemeente Amersfoort is het bouwen aan een stad waar iedereen openlijk zichzelf kan zijn en veilig over straat kan (Gemeente Amersfoort, 2023). De gemeente heeft signalen ontvangen dat niet alle LHBTQIA+-inwoners zich veilig voelen. Ook heeft het Regenboogplatform Amersfoort in gesprekken met de gemeente aangegeven dat in kaart moet worden gebracht hoe veilig de LHBTQIA+ gemeenschap zich op dit moment voelt in de openbare ruimte. Deze oproep benadrukte dat er behoefte is aan inzicht in hoe deze groep de veiligheid in de stad ervaart en welke plekken of situaties daarin een rol spelen.

Labyrinth heeft in de zomer van 2025 tijdens Amersfoort Pride een verkennend kwantitatief onderzoek uitgevoerd naar het veiligheidsgevoel van de LHBTQIA+-gemeenschap in Amersfoort. Uit dit onderzoek komt naar voren dat 65 van de 110 deelnemers (59%) zich nooit of zelden onveilig voelt in Amersfoort. Toch voelen 45 deelnemers (41%) zich soms of vaak onveilig in Amersfoort. 49 deelnemers (45%) hebben in de afgelopen twaalf maanden discriminatie of geweld meegemaakt vanwege de seksuele oriëntatie of gender(expressie). Ongeveer de helft van de gesproken leden van de LHBTQIA+-gemeenschap in Amersfoort kan dus nog niet volledig zichzelf zijn of veilig over straat.

Naar aanleiding van de resultaten zijn met twintig personen diepte-interviews gehouden om het beeld verder te verdiepen en beter te begrijpen hoe het gevoel van (on)veiligheid in de praktijk wordt ervaren.

1.2 Opzet van het onderzoek

Dit onderzoek is kwalitatief van aard en bestaat uit twintig diepte-interviews met LHBTQIA+-personen uit Amersfoort. Door in gesprek te gaan met individuele deelnemers is geprobeerd om hun ervaringen, percepties en gevoelens zo volledig mogelijk te beschrijven en te begrijpen. De deelnemers zijn geworven tijdens Amersfoort Pride in juli 2025 en hebben ook meegedaan aan de kwantitatieve enquête. Deze setting bood de mogelijkheid om mensen uit de doelgroep direct te benaderen en hen te vragen mee te doen aan een verdiepend gesprek over hun ervaringen in de stad.

Tijdens de interviews zijn verschillende thema's behandeld. Hierbij is onder meer gesproken over hoe het is om als LHBTQIA+-persoon in Amersfoort te leven, hoe deelnemers hun gevoel van veiligheid ervaren en welke ervaringen zij hebben met discriminatie of geweld. Daarnaast kwam aan bod in hoeverre zij melding maken van incidenten en is gevraagd hoe zij naar de inzet van de gemeente kijken.

De interviews zijn met toestemming van deelnemers opgenomen en getranscribeerd. Voor de analyse is een thematische benadering gebruikt. Het interviewmateriaal is gecodeerd om patronen en terugkerende thema's te identificeren en systematisch te beschrijven. Voor het coderen is Atlas.ti gebruikt. De onderzoekers hebben samen een codeboom opgesteld en gedurende de analyse patronen en thema's met elkaar besproken.

1.3 Achtergrond van de deelnemers

Tijdens de interviews is gevraagd naar achtergrondkenmerken van de deelnemers, waaronder leeftijd, seksuele- en genderidentiteit en de wijk in Amersfoort waarin zij wonen. Deze gegevens bieden context bij de interpretatie van de ervaringen die in de interviews zijn gedeeld.

In Tabel 1 is te zien hoe deelnemers zich identificeren, hoe oud ze zijn en waar in Amersfoort ze wonen. Elke deelnemer heeft een pseudoniem gekregen, die wordt gebruikt bij citaten van deelnemers. Er is hierbij rekening gehouden met iemands identiteitsfactoren.

Enkele deelnemers omschreven zichzelf niet met een term als 'lesbisch' of 'non-binair', maar gebruikten andere bewoordingen. Er is voor gekozen om bij deze deelnemers hun eigen omschrijving over te nemen.

Eén deelnemer woonde op het moment van Amersfoort Pride nog in Amersfoort, maar is kort daarna verhuisd naar een andere stad. Voor het onderzoek zijn uitsluitend de ervaringen meegenomen die deze persoon had opgedaan tijdens de periode dat zij in Amersfoort woonde.

Tabel 1: Overzicht deelnemers

Pseudoniem	Leeftijd	Woonwijk	Eigen beschrijving seksuele en genderidentiteit
Fred	57	Binnenstad	Homoseksueel
Els	68	Centrum	Lesbisch
Susan	52	Dorrestein Vermeerkwartier	Lesbisch
Daan	25	Hoogland	Transman, panseksueel
Sasha	29	Hoogland	Genderapathie, panseksueel, panromantisch, polyamoreus
Sam	35	Hooglanderveen	Non-binair
Mace	24	Kattenbroek	Non-binair, lesbisch
Lara	33	Liendert	Lesbisch
Noa	25	Randenbroek	Bi-gender
Jamie	26	Randenbroek	Non-binair
Finn	19	Schothorst	Homoseksueel
Merle	21	Schothorst Zuid	Queer, vrouw
Loïs	26	Schuilenburg	Vrouw die op vrouwen valt
Mia	35	Sielhorst	Lesbisch
Riley	23	Soesterkwartier	Non-binair
Ben	28	Soesterkwartier	Homoseksueel
Frank	54	Soesterkwartier	Homoseksueel
Bo	24	Vathorst	In mijn beste vorm vraag ik om als vrouw benaderd te worden
Samira	22	Vathorst	Biseksueel

Ezra	19	Vermeerkwartier	Hoe ik mijn genderidentiteit [zou omschrijven] ben ik nog niet helemaal uit. Verder ben ik lid van de LHBTI community omdat ik niet straight ben.
------	----	-----------------	---

1.4 Reflectie op het onderzoek en de methode

De groep deelnemers is divers wat betreft leeftijd, seksuele- en genderidentiteit, en ervaringen. Deze diversiteit biedt een breed beeld van hoe LHBTQIA+-personen in Amersfoort hun leefomgeving en veiligheid ervaren, en maakt het mogelijk om verschillende perspectieven binnen de gemeenschap te belichten. Tegelijkertijd zijn er nog meer identiteitsfactoren, zoals migratieachtergrond of (fysieke of verstandelijke) beperkingen, die iemands ervaring beïnvloeden. Deze factoren zijn niet expliciet meegenomen in het werven van deelnemers.

Er is een methodologische kanttekening bij de werving van deelnemers tijdens Amersfoort Pride. Omdat de werving plaatsvond op een openbaar evenement, bestaat de mogelijkheid dat bepaalde groepen ondervertegenwoordigd zijn. Zo gaan mensen die zich helemaal niet veilig voelen wellicht minder snel naar openbare evenementen zoals Pride. Daarnaast kan het zijn dat bezoekers van Pride overwegend positief staan tegenover zichtbaarheid van LHBTQIA+-personen door evenementen, terwijl andere vormen van zichtbaarheid of ervaringen van mensen die dergelijke evenementen vermijden, minder goed vertegenwoordigd zijn in dit onderzoek. De bevindingen in dit onderzoek zijn dus niet per se representatief voor de ervaringen van alle LHBTQIA+ inwoners van Amersfoort.

1.5 Leeswijzer

Deze rapportage verkent het gevoel van veiligheid van LHBTQIA+-personen in Amersfoort, met aandacht voor identiteitsbeleving en de rol van de queer gemeenschap (Hoofdstuk 2). Vervolgens wordt ingegaan op het gevoel van veiligheid: wat veiligheid betekent, hoe deze wordt ervaren en in welke situaties of plekken dit speelt (Hoofdstuk 3). Hoofdstuk 4 beschrijft ervaringen met discriminatie en geweld en de behoeften die na incidenten ontstaan. Daarna wordt het proces van melding doen behandeld, inclusief bekendheid met meldpunten, meldingsbereidheid en mogelijke gevolgen (Hoofdstuk 5). De suggesties van deelnemers voor beleid, normalisering en zichtbare queer ruimtes vormen de kern van Hoofdstuk 6. Tot slot worden bevindingen samengebracht in een synthese (Hoofdstuk 7) en vertaald naar conclusies en aanbevelingen (Hoofdstuk 8).

2. Identiteit en dagelijkse leefomgeving

In dit hoofdstuk staat de identiteit en dagelijkse leefomgeving van LHBTQIA+-personen in Amersfoort centraal. Er wordt gekeken naar hoe het is om jezelf te kunnen zijn in de stad en welke rol de lokale LHBTQIA+-gemeenschap speelt bij het bieden van steun, sociale verbinding en een gevoel van saamhorigheid.

2.1 Jezelf kunnen zijn in Amersfoort

De interviews richtten zich onder andere op de vraag in hoeverre deelnemers zichzelf kunnen zijn in Amersfoort. Hierbij gaven de deelnemers uiteenlopende antwoorden, die laten zien dat het gevoel van vrijheid om jezelf te uiten sterk kan variëren, afhankelijk van context, omgeving en persoonlijke factoren.

Veel deelnemers geven aan dat ze redelijk zichzelf kunnen zijn in Amersfoort. Sam illustreert dit:

“[Ik heb] het gevoel dat ik hier gewoon mezelf ben, zonder dat ik me anders voordoe, want ik loop wel gewoon in de kleding zoals ik die wil, met mijn tatoeages en alles loop ik gewoon lekker over straat.”

Sam, 35, non-binair

De meeste deelnemers koppelen zichzelf zijn aan hoe ze zich presenteren en hoe ze overkomen op anderen in de publieke ruimte. Zo geeft Daan, die zich identificeert als transman, aan dat hij veel meer zichzelf kan zijn nu hij op straat gezien wordt als man. Vroeger kreeg hij rare blikken toen hij met zijn vriendin over straat liep, omdat hij toen nog als vrouw werd geïdentificeerd door anderen. Hoe je waargenomen wordt door anderen heeft voor veel deelnemers invloed op het idee of je jezelf kan zijn.

In hun antwoorden beginnen veel deelnemers over de manier waarop ze zich uiten. Ze noemen verschillende manieren waarop ze hun seksuele of genderidentiteit tonen. Zo tonen zij hun affectie in het openbaar door bijvoorbeeld handen vast te houden of kusjes te geven. Daarnaast maken sommigen gebruik van regenboogsymbolen, zoals het ophangen van een vlag of het dragen van een regenboogbutton. Ook non-conformiteit in kleding, stijl of uiterlijk werd genoemd als manier om hun identiteit zichtbaar te maken en zichzelf te uiten.

Sommige deelnemers geven aan dat ze niet zichzelf kunnen zijn. Mia durft bijvoorbeeld niet overal uit te komen voor haar seksuele identiteit. Ze koppelt dit aan het vasthouden van handen, vertellen over haar identiteit en regenboogsymbolen:

“Ik durf niet hand in hand te lopen of tegen mijn burens te zeggen dat ik lesbisch ben. Ik heb nu een regenboogdeurmat, dat vind ik wel spannend. [...] Verder vind ik het heel jammer. Omdat ik het wel heel erg bijzonder vind om te kunnen uitdragen. Omdat ik daarmee ook weer mensen vind die hetzelfde in het leven staan.”

Mia, 35, lesbisch

Voor Mia brengt het niet zichzelf kunnen zijn nadelen met zich mee. Ze vindt het daardoor moeilijker om in contact te komen met gelijkgestemde mensen.

Verschillende factoren dragen bij aan het gevoel dat men zichzelf kan zijn in Amersfoort. Een belangrijke factor is de zichtbaarheid van LHBTQIA+-acceptatie in de stad, bijvoorbeeld door evenementen zoals Amersfoort Pride of door regenboogzebrapaden, die door deelnemers worden gezien als een signaal van acceptatie.

Daarnaast speelt voor enkele deelnemers het eigen zelfbeeld en zelfvertrouwen een rol. Frank, die aangeeft volledig zichzelf te kunnen zijn, geeft aan dat dat komt omdat hij een wat duidelijker beeld heeft gekregen van wie hij is:

“De ervaringen die ik heb, de manier hoe ik in het leven sta, maakt dat ik gewoon mezelf kan zijn.”

Frank, 54, homoseksueel

In tegenstelling tot Frank, geeft Noa aan dat hij niet zichzelf kan zijn. Net als Frank koppelt Noa het jezelf zijn aan hoe hij naar zichzelf kijkt:

“Ik ben er dus nog niet zo heel erg open over, maar dat komt denk ik meer doordat ik nog een beetje aan het zoeken ben, dan dat ik me niet echt welkom voel. En wat betreft het niet welkom voelen of niet echt het gevoel hebben dat ik me volledig kan uiten, ik denk dat dat eigenlijk volledig of grotendeels ligt aan mezelf en dat dat op elke plek hetzelfde zou zijn.”

Noa, 25, bi-gender

Tegelijkertijd ervaren deelnemers ook de effecten van discriminatie en heteronormativiteit. Zo geven sommige respondenten aan geconfronteerd te worden met starende blikken wanneer zij in het openbaar hand in hand lopen met hun partner. Ook komt regelmatig naar voren dat zij voortdurend uit de kast moeten komen, omdat er automatisch wordt aangenomen dat zij heteroseksueel en cisgender zijn. Deze subtiele vormen van heteronormativiteit beïnvloeden het dagelijks gevoel van vrijheid en veiligheid.

Over het geheel genomen laten de interviews zien dat het gevoel om zichzelf te kunnen zijn in Amersfoort sterk varieert tussen deelnemers. Voor sommigen is dit vanzelfsprekend en verbonden aan zelfvertrouwen en zichtbaarheid, terwijl anderen grenzen ervaren door sociale normen, ongewenste reacties en onzekerheid. Ook speelt mee hoe deelnemers zichzelf zien en hoe zij denken door anderen te worden waargenomen.

2.2 Rol van de LHBTQIA+-gemeenschap

De aanwezigheid van een LHBTQIA+-gemeenschap in Amersfoort wordt door veel deelnemers als belangrijk ervaren voor het gevoel van verbondenheid en veiligheid. Deze gemeenschap bestaat in de vorm van informele netwerken en vriendengroepen, maar ook in de vorm van organisaties, horecagelegenheden en georganiseerde activiteiten. Uit de gesprekken met deelnemers blijkt dat de gemeenschap een netwerk biedt van mensen met vergelijkbare ervaringen en identiteiten, wat deelnemers steun kan geven en het gevoel versterkt dat men erbij hoort.

Ben zegt dat hij zich beter begrepen voelt nu hij meer vrienden uit de LHBTQIA+-gemeenschap heeft:

“Het speelt wel een grote rol, en ik merk dat ik vroeger meer vriendinnen had, en nu wel echt meer gay vrienden, en die weten gewoon precies hoe je je voelt, de dingen die je meemaakt, ja de dingen die je leuk

vindt, en dat is gewoon heel fijn. Ja, die weten gewoon precies hoe het is om een gay man te zijn in deze samenleving.”

Ben, 28, homoseksueel

Net als Ben ervaart Els begrip en herkenning bij de LHBTQIA+-gemeenschap. Zij ervaart dit in uitgaansgelegenheden, zoals een queer café:

“Er is veel meer herkenning. En herkenning is een feestje. Voor mij is dat echt wel zo. [...]. Ja, herkenning ervaar je in zo'n queer café bij elkaar. [...]. En ik denk echt dat het een feestje is omdat ik het weinig tegenkom. Ik denk dat hetero's die het café inlopen helemaal niet bezig zijn met herkenning, want ze zijn overal, ze gaan er eigenlijk vanuit dat iedereen hetero is.”

Els, 68, lesbisch

Voor sommige respondenten dragen activiteiten georganiseerd door en/of voor de LHBTQIA+-gemeenschap bovendien bij aan een positief zelfbeeld en vergroot het zelfvertrouwen in de uiting van hun identiteit. Door het zien en ervaren van anderen die openlijk zichzelf kunnen zijn, voelen zij zich gestimuleerd om ook hun eigen identiteit te laten zien en te omarmen. Zo geeft Ezra aan dat een evenement als Pride veel voor hen betekent:

“[H]et is gewoon zo fijn om dat te kunnen zien, dat die mensen ook hun leven in vrijheid kunnen leven en kunnen doen en laten wat ze willen. Dat geeft mij ook altijd een soort bemoedigend gevoel van je mag er gewoon zijn en het is oké. En ik word altijd een beetje emotioneel als ik dan op Pride aankom, dat ik denk oh, ik heb toch nog een plekje in deze wereld.”

Ezra, 19, weet nog niet hoe die diens genderidentiteit zou omschrijven

Tegelijkertijd benoemen veel deelnemers ook beperkingen van het huidige aanbod van ontmoetingsplekken en activiteiten. Lara vindt bijvoorbeeld het aanbod tegenvallen:

“[E]r is gewoon heel weinig, vind ik. Je hebt hier natuurlijk wel volgens mij twee gay barren. Maar ja, daar is niet zoveel aan, vind ik persoonlijk.”

Lara, 33, lesbisch

Ook worden met name uitgaansgelegenheden genoemd als huidige ontmoetingsplekken. De focus lijkt veel te liggen op uitgaan en die zijn vooral gericht op bepaalde leeftijdsgroepen, waardoor anderen zich minder aangesproken voelen.

Sommige deelnemers vinden vanwege het beperkte aanbod moeilijk aansluiting binnen de gemeenschap. Mia zegt dat ze het op haar leeftijd moeilijk een groep vindt waar zij bij kan aansluiten:

“Ik probeer aansluiting te krijgen. Ik heb ook wel gegoogeld, ook bij COC en zo. Van, joh, zijn er wat groepen? En je hebt best wel veel, [...], maar ik val een beetje tussen wal en schip. [...]. Maar ja, ik vind het heel jammer. Waardoor ik gewoon ook niet zo goed mee kan, niet goed kan proeven van hoe is die cultuur hier. En dat is er namelijk wel, dat weet ik zeker. Er zit hier ook een kroeg, een gaycafé zit hier. Maar ja, daar heb ik niet zo'n zin in. Ik ben echt te oud daarvoor.”

Mia, 35, lesbisch

Er wordt een beperkte diversiteit in het aanbod ervaren; sommige activiteiten sluiten niet aan bij de verschillende interesses of behoeften binnen de gemeenschap. Een aantal minder bekende alternatieve activiteiten werd door een aantal deelnemers wel genoemd, zoals spelletjesmiddagen. Deze initiatieven bieden andere vormen van ontmoeting en betrokkenheid dan de reguliere uitgaansplekken en dragen bij

aan het creëren van een breder en meer divers aanbod binnen de gemeenschap. Tegelijkertijd blijkt uit verhalen van andere deelnemers dat deze initiatieven nog niet goed bekend zijn binnen de LHBTQIA+-gemeenschap in Amersfoort.

Gezamenlijk laten deze bevindingen zien dat de LHBTQIA+-gemeenschap in Amersfoort een belangrijke rol speelt in het ervaren van verbondenheid, herkenning en veiligheid, en in sommige gevallen bijdraagt aan een positiever zelfbeeld en meer zelfvertrouwen in het uiten van de eigen identiteit. Tegelijkertijd ervaren deelnemers beperkingen in het huidige aanbod, waarin ontmoetingsplekken vooral geconcentreerd lijken rond uitgaan en niet voor alle groepen even toegankelijk of aantrekkelijk zijn. Hierdoor sluiten bestaande activiteiten niet altijd aan bij de behoeften binnen de gemeenschap. Voor sommige deelnemers leidt dat tot moeite met aansluiting en zichtbaarheid. Deze dynamiek benadrukt het belang van een breder en meer divers aanbod aan activiteiten en plekken, om inclusie en betrokkenheid voor verschillende groepen en identiteiten binnen de gemeenschap te versterken.

3. Gevoel van veiligheid

Dit hoofdstuk richt zich op het ervaren gevoel van veiligheid door LHBTQIA+-personen. Het bespreekt wat veiligheid voor deelnemers betekent, hoe het veiligheidsgevoel in de praktijk wordt ervaren en welke plekken of situaties hier invloed op hebben.

3.1 Betekenis van veiligheid

Tijdens de interviews is gevraagd wat veiligheid voor de deelnemers betekent en welke aspecten daarin voor hen belangrijk zijn. Voor veel deelnemers houdt veiligheid in dat zij zich niet voortdurend op hun hoede hoeven te voelen of alert hoeven te zijn op mogelijke negatieve reacties vanuit hun omgeving.

Daarnaast wordt veiligheid door veel deelnemers ook omschreven als het gevoel volledig jezelf te kunnen zijn, zonder je gedrag of manier van uiten aan te passen uit angst voor negatieve reacties. Dit houdt in dat veiligheid voor deelnemers betekent dat zij zich vrij moeten voelen om hun identiteit openlijk te laten zien, bijvoorbeeld in kleding, gedrag of affectie, zonder dat zij zich zorgen hoeven te maken over discriminatie, afkeuring of geweld. In onderstaande wordcloud wordt omschreven hoe deelnemers zelf veiligheid definiëren:



3.2 Ervaren veiligheidsgevoel

Uit de gesprekken blijkt dat deelnemers zich overwegend veilig voelen in Amersfoort, maar dat zij tegelijkertijd momenten van onveiligheid ervaren. Deze momenten doen zich bijvoorbeeld voor in situaties waarin zij zich expliciet blootstellen aan de buitenwereld, zoals 's avonds in donkerdere straten, tijdens uitgaan, of bij publieke manifestaties van affectie, zoals hand in hand lopen of het geven van een kus. Zo geeft Ben aan:

“Je bent er gewoon wel voorzichtiger in. Mijn vriend en ik ook, als we toch hand in hand lopen een keertje, dat doen we niet zo heel vaak, maar als we het doen en we komen iemand tegen, dan weten we: Oké, dan laten we even los.”

Ben, 28, homoseksueel

De omgeving speelt een grote rol. Overdag in het centrum voelen respondenten zich vaak volledig vrij om zich te uiten en affectie te tonen, terwijl dit 's avonds in donkerdere of minder vertrouwde wijken vaker beperkt wordt. Veiligheid hangt hier samen met het aantal mensen dat aanwezig is en de algemene sfeer. Grote evenementen, zoals de Pride, hebben voor deelnemers een versterkend effect op het veiligheidsgevoel, doordat de zichtbare aanwezigheid van gelijkgestemden en de bredere ondersteuning van de LHBTQIA+-gemeenschap het mogelijk maakt om zich openlijk te uiten en zich minder terughoudend te gedragen.

Hoewel negatieve ervaringen, zoals scheldpartijen of ongepaste opmerkingen, wel voorkomen, wordt dit vaak als incidenteel ervaren en beperkt dit de overwegend positieve ervaring van veiligheid niet volledig. Deelnemers geven aan dat dergelijke momenten vaker voorkomen tijdens uitgaan en vaak jongeren betrokken zijn als dader. Tegelijkertijd geven sommige deelnemers aan dat hun eigen levenservaring en de manier waarop zij met hun omgeving omgaan hen helpen om zich veilig te voelen.

Sommige deelnemers geven aan dat zij aanpassingsstrategieën hanteren om mogelijke risico's te beperken. Op momenten of plekken die als veiliger worden ervaren, voelen zij zich vrijer om persoonlijke expressie te tonen, terwijl dit in risicovollere situaties beperkt kan worden. Voorbeelden hiervan zijn het vermijden van het openbaar tonen van affectie, of het niet dragen van expressieve of alternatieve kledingstijlen. Opvallend is dat veel deelnemers deze preventieve aanpassingen niet direct als een gevoel van onveiligheid classificeren; het zijn praktische keuzes om risico's te minimaliseren. Mia geeft aan dat ook zij haar gedrag regelmatig aanpast, om haar eigen veiligheid te verhogen. Echter merkt ze daarbij op:

“Indirect zeg ik dus eigenlijk dat als ik hand in hand loop dat ik het dan eigenlijk verdien.”

Mia, 35, lesbisch

Daarnaast speelt de intersectie van queer-zijn en gender een rol in de ervaren veiligheid. Met name deelnemers die zich identificeren als vrouw of vrouwelijk presenteren, geven aan vaker onveiligheid te ervaren die gerelateerd is aan gender. Factoren zoals leeftijd kunnen ook invloed hebben; bijvoorbeeld kan de acceptatie van oudere generaties anders zijn, wat de ervaring van discriminatie beïnvloedt. Ook 'straight-passing' kan een rol spelen: het kan soms zorgen voor een veiliger gevoel in het openbaar, maar kan in andere situaties juist leiden tot meer ongemak omdat deelnemers constant uit de kast moeten komen of te maken krijgen met onjuiste aannames.

Ten slotte geven enkele deelnemers aan een structureel of permanent gevoel van onveiligheid te ervaren. Door eerdere ervaringen met discriminatie of geweld zijn deze respondenten continu alert op mogelijke bedreigingen of negatieve reacties, waardoor hun gevoel van veiligheid minder stabiel is dan bij de meerderheid van de deelnemers. Zo vertelt Fred bijvoorbeeld:

“[Er] zijn best wel wat grote, ik mag bijna wel zeggen traumatische dingen gebeurd hier in Amersfoort, waardoor ik echt wel een basisgevoel van onveiligheid heb opgelopen.”

Fred, 57, homoseksueel

3.3 Plekken en situaties

Deelnemers gaven in de interviews aan dat er in Amersfoort specifieke plekken zijn waar zij zich minder veilig voelen, waarbij zowel locatie als context een belangrijke rol spelen. Vooral het centrum werd genoemd, met name tijdens de avonduren, wanneer drukke uitgaansgebieden, bepaalde straten en aftakkingen, zoals de Varkensmarkt, als ongemakkelijk of potentieel bedreigend worden ervaren. Ook het station, de stadsring en enkele buitenwijken, zoals Vathorst, Liendert, Kruiskamp, delen van Euterpeplein, en het Eemplein, worden als risicovoller ervaren. Deze plekken kenmerken zich vaak door minder sociale controle, beperkte verlichting of een afwezigheid van andere mensen, waardoor deelnemers alert zijn op mogelijke incidenten. Daarnaast kunnen stille straten, stegen en routes tussen uitgaansgelegenheden en woonwijken onveilig aanvoelen, vooral 's nachts.

Sommige deelnemers gaven aan dat onveiligheid niet alleen wordt beïnvloed door fysieke locatie, maar ook door de sociale samenstelling van aanwezigen. Zo kunnen groepen jonge mannen, met name onder invloed van alcohol, een gevoel van onveiligheid veroorzaken. Ook benoemen zes deelnemers dat zij zich minder veilig voelen bij mensen die op basis van hun religieuze achtergrond of politieke voorkeur eventueel conservatieve overtuigingen hebben.

Tegelijkertijd benoemden deelnemers omgevingen waar zij zich juist veiliger voelen. Dit zijn over het algemeen drukke, overzichtelijke en goed verlichte hoofdstraten, het centrum overdag, publieke of sociale locaties zoals cafés en LHBTQIA+-vriendelijke bars, en hun eigen woonomgeving of appartementencomplexen, zeker wanneer anderen in de directe omgeving ook lid van de LHBTQIA+-gemeenschap zijn. Grote evenementen, zoals de Pride Parade, dragen eveneens bij aan een gevoel van veiligheid door de zichtbare aanwezigheid van gelijkgestemden en bredere ondersteuning van de LHBTQIA+-gemeenschap.

Daarnaast ervaren enkele deelnemers onveiligheid in werk- en onderwijscontexten in Amersfoort. Dit kan zich uiten in het gevoel dat zij niet volledig zichzelf kunnen zijn, bijvoorbeeld doordat heteronormatieve aannames of vooroordelen aanwezig zijn. Hoewel deze vormen van onveiligheid minder zichtbaar zijn in de openbare ruimte, hebben ze wel invloed op het dagelijks gevoel van veiligheid en comfort van de LHBTQIA+-personen in hun omgeving.

4. Ervaringen met discriminatie en geweld

Hier wordt ingegaan op de persoonlijke ervaringen van LHBTQIA+-personen met discriminatie en geweld. Het hoofdstuk behandelt de uiteenlopende vormen van ervaringen en de behoeften die ontstaan na een incident.

4.1 Ervaringen van deelnemers

De interviews laten zien dat deelnemers verschillende vormen van discriminatie en geweld hebben ervaren. Verbaal geweld en intimidatie komen relatief vaak voor, bijvoorbeeld in de vorm van beledigende opmerkingen, homofobe of transfobe uitlatingen, of bedreigende opmerkingen in openbare ruimtes. Ben benoemt als voorbeeld:

*“[Mensen] die dan van een afstandje gaan schreeuwen “homo, k***** homo”. De dingen die je dus vaker wel hoort denk ik.”*

Ben, 28, homoseksueel

Fysiek geweld werd door enkele deelnemers genoemd, hoewel dit minder frequent voorkomt dan verbaal geweld. Deze ervaringen kunnen een diepgaande impact hebben op het gevoel van veiligheid en het vertrouwen in de omgeving. Daarnaast wordt discriminatie binnen organisaties, zoals op het werk of in onderwijsinstellingen, ervaren. Dit kan zich uiten in ongelijke behandeling, uitsluiting, of het niet volledig geaccepteerd worden vanwege seksuele of genderidentiteit.

Naast deze meer directe vormen van discriminatie gaven deelnemers ook aan regelmatig druk en ongemak te ervaren door impliciete of expliciete heteronormatieve verwachtingen in hun omgeving. Dit uit zich bijvoorbeeld in situaties waarin ze voortdurend “uit de kast” moeten komen of hun relatie moeten verklaren. Deze constante alertheid kan vermoeiend zijn en beïnvloedt hoe zij zich uiten, kleden of gedragen in het dagelijks leven, omdat zij anticiperen op mogelijke negatieve reacties of onbegrip.

Om inzichtelijk te maken hoe discriminatie en geweld worden ervaren worden enkele ervaringen uitgelicht. Dit betreft uitsluitend incidenten met onbekenden waaruit de identiteit van de deelnemers niet duidelijk wordt. Incidenten waarbij de deelnemer de dader persoonlijk kent zijn vanwege de anonimiteit en veiligheid van de deelnemers niet opgenomen als citaat.

Sam, vertelde dat die op station Amersfoort Centraal naar het openbare toilet wilde gaan:

“Dat is altijd een lastige sowieso, want waar ga je naartoe? [...] Het is niet alsof je een alternatief hebt.”

Sam, 35, non-binair

Sam koos er in deze situatie voor om naar het vrouwentoilet te gaan en werd vervolgens uitgescholden door een groep mensen. Deze situatie liet een naar gevoel achter bij Sam en zorgde ervoor dat die zich minder veilig voelde.

Fred deelde naast ervaringen met fysiek geweld ook incidenten van discriminerende opmerkingen. Zo ging hij een keer met zijn man uiteten en werd begroet met de vraag om “niet aan elkaar [te] zitten en elkaar niet te voeren”, omdat andere gasten dit vervelend zouden kunnen vinden. Hij vertelde dat je in dit soort situaties achteraf bedenkt welke opties je had gehad om ermee om te gaan maar dat het in het moment zelf allemaal snel gaat:

“Voordat je het weet, zit je al en heb je het menu al in je handen en eigenlijk denk je: ‘Ik wil hier weg, het wordt hier nooit meer gezellig.’”

Fred, 57, homoseksueel

De opmerking van de medewerker zorgde ervoor dat Fred en zijn partner tijdens het diner voornamelijk over deze opmerking en eerdere incidenten van discriminatie praatten.

Deze ervaringen maken zichtbaar hoe discriminatie en geweld, in verschillende vormen en contexten, het dagelijks leven en veiligheidsgevoel van deelnemers beïnvloeden, ook wanneer het geen expliciet fysiek geweld betreft

4.2 Behoeften na een incident

Naast dat concrete incidenten zijn besproken, is ook gevraagd naar de behoeften van deelnemers nadat een incident heeft plaatsgevonden. Er komen drie algemene behoeften naar voren: erkenning, nazorg en emotionele steun, en opvolging naar aanleiding van een incident.

Uit de gesprekken blijkt dat deelnemers na ervaringen met onveiligheid, discriminatie of grensoverschrijdend gedrag behoefte hebben aan erkenning en serieus genomen worden. Voor veel deelnemers is het belangrijk dat wat zij hebben meegemaakt niet wordt gebagatelliseerd of genegeerd, maar expliciet wordt erkend door anderen, zoals collega's, leidinggevenden, instanties of handhavers. Het uitblijven van een reactie, registratie of opvolging wordt door sommigen ervaren als teleurstellend en ondermijnend, en kan het gevoel versterken dat zij er alleen voor staan. Tegelijkertijd laten de gesprekken zien dat juist het gevoel wél serieus genomen te worden, bijvoorbeeld wanneer een melding wordt gehoord, genoteerd of besproken, bijdraagt aan vertrouwen en een groter gevoel van veiligheid, ook wanneer er niet direct verdere consequenties volgen.

Uit de gesprekken blijkt dat de meeste deelnemers behoefte hebben aan nazorg en aan ruimte om hun ervaringen met onveiligheid of discriminatie te bespreken. Het kunnen praten over wat er is gebeurd, zowel in informele kring (zoals met vrienden, partners of collega's) als in meer formele contexten, wordt gezien als een belangrijk middel om emoties te verwerken en gebeurtenissen te duiden. Gesprekken helpen deelnemers om verwarring of boosheid te bespreken, om het incident een plek te geven en om te bespreken of hun grenzen zijn overschreden. Ezra benoemde dit ook:

“Ik merk zelf dat gewoon erover kunnen praten, helpt voor mij echt heel erg. Meestal kan ik dit gewoon met vrienden of zo doen. Ik heb ook een tijdje bij een psycholoog gezeten en daar kon dat ook gewoon vaak wel. Dus voor mij werkt gewoon het erover hebben heel erg goed. Ik merk dat bij vrienden van mij, die hebben ook een beetje hetzelfde om het gewoon even een keer uit te spreken van ‘hey ik heb het meegemaakt, dat was niet zo nice’. Als je dat uit kan spreken dat helpt al heel erg met het verwerken en daarom ben ik ook zo blij dat ik wel gewoon nu vrienden heb die hetzelfde soort dingen meemaken omdat ze dan gewoon begrijpen waar je het over hebt.”

Ezra, 19, weet nog niet hoe die diens genderidentiteit zou omschrijven

De manier waarop incidenten worden besproken verschilt per persoon en per situatie. Voor sommige deelnemers volstaat een korte uitwisseling met een partner of naaste, bijvoorbeeld om te bevestigen dat een situatie niet 'normaal' was. Enkele deelnemers kiezen er bewust voor om ervaringen breder te delen of te melden bij formele instanties, zoals een meldpunt, met als doel bij te dragen aan erkenning en zichtbaarheid van structurele problemen en om te voorkomen dat afzonderlijke incidenten onopgemerkt blijven.

Daarnaast hangt de bereidheid om incidenten te bespreken samen met de ernst van de ervaring en de verwachte opbrengst van het gesprek. Subtielere vormen van discriminatie worden soms niet verder besproken, omdat deelnemers de emotionele belasting of het gebrek aan effect zwaarder laten wegen. Tegelijkertijd benadrukken deelnemers dat het kunnen praten essentieel is om gevoelens te verwerken en om langdurige emotionele belasting te voorkomen, vooral wanneer ervaringen zich herhalen of als ingrijpend worden ervaren. Zo geeft Fred aan:

“Nu begin ik echt te denken, ik ga professionele hulp zoeken [...] Ik dacht dat als de strijd over is, de ellende in het hoofd ook over is, maar ik kom erachter dat dat niet zo werkt”.

Fred, 57, homoseksueel

Tot slot benadrukken sommige deelnemers dat het bespreken van ervaringen makkelijker en effectiever is wanneer dit gebeurt met mensen die vergelijkbare ervaringen hebben of die begrip tonen. Gebrek aan herkenning of ongeloof vanuit de omgeving kan ervoor zorgen dat mensen hun ervaringen minder snel delen. In contrast daarmee wordt het gesprek met begripvolle anderen gezien als een belangrijke voorwaarde voor verwerking en het behoud van een gevoel van veiligheid.

Naast erkenning en emotionele steun uiten deelnemers ook een duidelijke behoefte aan concrete opvolging van incidenten. Meerdere deelnemers geven aan dat zij niet per se streven naar escalatie, maar wel verwachten dat grensoverschrijdend gedrag wordt benoemd en begrensd. Het gevoel dat instanties of verantwoordelijken handelingsverlegen zijn of zich 'machteloos' opstellen, leidt tot frustratie en teleurstelling. Ben vertelde tijdens een interview over een ervaring met discriminatie op de werkvloer. Een collega bood aan om dit aan te kaarten, wat hij in eerste instantie afwees. Achteraf zei hij:

“Uiteindelijk had ik misschien wel gewild dat [mijn collega] zei van: [...] ik ga er toch naartoe, want ik vind het gewoon belangrijk dat er wat van wordt gezegd.”

Ben, 28, homoseksueel

Ook Eva uit haar teleurstelling over het gebrek aan opvolging na een incident van discriminatie:

“Toen zagen we [...] een boa of een politieagent maar toen hadden we gezegd wat er was gebeurd en eigenlijk kregen we helemaal geen reactie. [...] Dan zie je zo'n agent en dan denk je een beetje opluchting, maar dan doen ze niets. Dat was dan wel jammer.”

Eva, 22, biseksueel

Daartegenover ervaren deelnemers het als steunend en geruststellend wanneer er duidelijk stelling wordt genomen, grenzen worden gesteld en zichtbaar wordt dat meldingen worden meegenomen in beleid of toezicht. Dit draagt niet alleen bij aan hun eigen gevoel van veiligheid, maar ook aan de hoop dat herhaling bij anderen wordt voorkomen. Erkenning, de mogelijkheid om ervaringen te delen en zichtbare opvolging vormen samen belangrijke voorwaarden voor verwerking en voor het herstellen of behouden van een gevoel van veiligheid in de stad en in het dagelijks leven.

5. Melding maken van discriminatie en geweld

In dit hoofdstuk wordt onderzocht in hoeverre LHBTQIA+-personen bekend zijn met meldpunten en hoe bereid zij zijn om een melding te doen. Ook wordt aandacht besteed aan de verschillende typen meldpunten en mogelijke consequenties van het melden.

5.1 Bekendheid van meldpunten

Zoals in Hoofdstuk 4 is beschreven, blijkt uit de interviews dat discriminatie of onveiligheid door deelnemers vooral wordt besproken binnen de persoonlijke omgeving, zoals familie en vrienden. Dit netwerk biedt ondersteuning en erkenning, maar betekent tegelijkertijd dat veel incidenten niet formeel worden vastgelegd.

Enkele deelnemers zijn goed op de hoogte van waar ze een melding kunnen maken. Zo somt Frank een aantal meldpunten op:

“Joh als er iets gebeurt bij mij, ik kan naar de politie toe want daar hebben ze Roze in Blauw. Ik kan naar Keiroze toe, dat is een organisatie die zich daar voor inzet. En sinds kort weet ik ook nog eens van Artikel 1, dat ik daar ook nog eens terecht kan. Dus er zijn genoeg punten als je je echt onveilig voelt, waar ik naartoe kan, als het echt homo gerelateerd is.”

Frank, 54, homoseksueel

In tegenstelling tot Frank, waren er ook veel deelnemers die niet op de hoogte zijn van deze meldpunten. Er heeft dan ook slechts een klein aantal deelnemers daadwerkelijk een formele melding gedaan, bijvoorbeeld bij de politie of een ander meldpunt. Voor de meeste deelnemers blijft melden op deze manier een uitzondering, waardoor veel ervaringen van discriminatie en geweld niet officieel geregistreerd worden.

Ezra geeft bijvoorbeeld aan na een incident wel een melding te willen maken, maar vaak niet te weten wanneer en waar dit te melden:

“Ja meestal als ik dit soort dingen meemaak, wat helaas best wel regelmatig gebeurt, denk ik van ‘oh ja, jammer dat het nu gebeurt is, maar ik ga maar gewoon door.’ Ook omdat ik gewoon zelf niet zo goed weet waar de lijn ligt van wanneer kan ik dit wel melden. Of van wanneer kan ik hier wel, kan ik dit wel melden of dit wel aangeven en wanneer niet en hoe zinvol is het. Want stel je voor, ik weet daarna niet meer iemands naam, heeft een melding maken dan wel zin? Of als ik geen foto heb van iemand of niet zo goed iemand uiterlijk kan beschrijven, heeft een melding dan wel zin.”

Ezra, 19, weet nog niet hoe die diens genderidentiteit zou omschrijven

De beperkte bekendheid met waar, wanneer en hoe een melding te maken speelt een rol bij de reden om geen melding te maken, met name bij laagdrempelige meldpunten.

5.2 Meldingsbereidheid en type meldpunt

Voor veel deelnemers bestaat er een groot verschil tussen het melden van discriminatie bij de politie of bij laagdrempelige meldpunten, zoals Discriminatie.nl. De politie is algemeen bekend onder deelnemers en werd vaker genoemd als instantie om een melding bij te maken. Bij het doen van een melding bij de politie wordt snel gedacht aan bewijs. Een aantal deelnemers heeft daarom ook aangegeven dat ze discriminatie pas zouden melden als er sprake is van fysiek geweld. De afweging van Sasha illustreert dit sentiment:

“Het ligt heel erg aan de situatie. Kijk, als ik op straat zou lopen en iemand roept een scheldwoord naar me, dan heb ik zoiets van, ja, dan kan ik melden oh, er was een mannelijk persoon die dit riep. En daar hebben, denk ik, vrij weinig mensen wat aan, want daar kun je vrij weinig mee. Op het moment dat er echt iets gebeurt, dat het fysiek wordt, of dat het echt heel ongepast wordt, een beetje stalkgedrag, dat soort dingen. Persoonlijk zou ik kijken, een melding, moet je dat doen bij de politie of zo? Dat zou ik denken. Maar inderdaad, een meldpunt op zo'n moment zou handig kunnen zijn. Maar dat ligt inderdaad gewoon aan hoe ver gaat het.”

Sasha; 29; genderapathisch, panseksueel, panromantisch, polyamoreus

De drempel om te melden ligt met name bij het idee dat een incident ‘ernstig genoeg’ moet zijn of concreet bewijs moet opleveren, wat vooral fysieke of langdurige vormen van discriminatie richting formele kanalen drijft. Het onderscheid tussen melden bij de politie en bij laagdrempelige meldpunten speelt hierbij een belangrijke rol: de politie wordt vooral gezien als pas relevant bij ernstigere incidenten, terwijl laagdrempelige meldpunten minder bekend zijn. Hierdoor blijft een aanzienlijk deel van de ervaringen van discriminatie buiten beeld, zowel voor registratiesystemen als voor betrokken instanties.

5.3 Consequenties van een melding

Tot slot speelt de ervaring dat het doen van een melding vaak geen zichtbare consequenties heeft een rol in de afweging om een melding te maken. Dit kan ontmoedigend werken en het gevoel geven dat het melden van een incident weinig effect heeft op de situatie of op de veiligheid in de omgeving.

Omdat veel deelnemers het idee hebben dat concreet bewijs nodig is voor een melding, stellen zij dat een melding maken vaak geen zin heeft. Er is immers vaak geen bewijs van incidenten zoals uitgescholden worden. Lara legt bijvoorbeeld uit waarom zij geen melding maakt:

“Nee, ik zou niet eens weten hoe of wat je dan zou moeten melden, dat er überhaupt iets voor bestaat. En dan nog kan je vaak niet eens achterhalen wie het is. Ik denk niet echt dat dat heel veel uithaalt, eerlijk gezegd.”

Lara, 33, lesbisch

Ook Ben geeft aan dat hij vaak geen melding maakt, omdat er geen bewijs is. Hij is bang daarom niet serieus te worden genomen:

“Ja, ik denk ook de angst dat je niet serieus genomen wordt, omdat je dat heel vaak hoort. Er wordt toch vaak niks mee gedaan, er is bewijs nodig. Wat voor bewijs heb je? Je hebt geen bewijs. Ja, ik denk dat dat de grootste redenen zijn. Dat je gewoon weet al van tevoren van ja, maar in hoeverre wordt dit serieus genomen? Vooral als je geen bewijs hebt.”

Ben, 28, homoseksueel

Naast het idee dat het melden van discriminatie weinig zin heeft omdat er geen bewijs is, hebben enkele deelnemers ook aangegeven dat ze zich afvragen wat een instantie als de politie voor hen kan betekenen. In Paragraaf 4.2 werd al het verhaal van Eva uitgelicht. Nadat zij en haar vrienden werden uitgescholden hadden ze dit gemeld bij een BOA of politieagent die in de buurt was. Er werd niks met hun melding gedaan. Eva geeft aan dat ze het idee heeft dat ze toch niet wordt geholpen:

“Als ik wat meer het idee had gehad dat er BOA's of politieagenten zijn die er ook zijn om te helpen en misschien [om] dingen uit te praten, dat zou een fijn gevoel zijn. Dan heb je het gevoel alsof je naar iemand toe kan als er iets gebeurt. Nu heb je niet echt dat gevoel.”

Eva, 22, biseksueel

De ervaringen van deelnemers laten zien dat het uitblijven van zichtbare opvolging en consequenties voor daders een belangrijke rol speelt in de terughoudendheid om melding te maken. Omdat incidenten zonder concreet bewijs door deelnemers als ‘niet meldbaar’ worden gezien, ontstaat de verwachting dat een melding weinig effect zal hebben of niet serieus genomen wordt. Twijfels over wat instanties zoals de politie of BOA's daadwerkelijk kunnen betekenen versterken dit gevoel. Hierdoor blijven ervaringen van discriminatie vooral binnen de persoonlijke kring en worden ze vaak niet formeel vastgelegd, wat bijdraagt aan een groter gat tussen de ervaringen van LHBTQIA+-personen en wat geregistreerd wordt.

6. Suggesties van deelnemers

Dit hoofdstuk bundelt de ideeën en aanbevelingen van deelnemers voor het verbeteren van het leven van LHBTQIA+-personen in Amersfoort. Thema's zijn onder andere de huidige inzet van de gemeente, het normaliseren en zichtbaar maken van LHBTQIA+-zijn, en het bevorderen van diversiteit in queer ruimtes en activiteiten.

6.1 Huidige inzet van de gemeente

Deelnemers is gevraagd naar wat zij denken dat de gemeente nu al doet op het vlak van veiligheid en inclusie van LHBTQIA+-personen. Zij benoemen verschillende manieren waarop de gemeente zich in hun ogen inzet voor de LHBTQIA+-gemeenschap. Zo worden evenementen georganiseerd zoals Amersfoort Pride en Paarse Vrijdag, die door deelnemers worden gezien als belangrijke momenten van zichtbaarheid en erkenning. Ook symbolen, zoals regenboogzebrapaden en vlaggen, worden door deelnemers opgemerkt en ervaren als signalen dat de gemeente diversiteit en inclusie actief ondersteunt. Deze tekens van zichtbaarheid dragen volgens sommige deelnemers bij aan hun gevoel van veiligheid in Amersfoort.

Daarnaast zien deelnemers het uitvoeren van dit onderzoek als een voorbeeld van de betrokkenheid van de gemeente bij hun ervaringen en veiligheidsgevoel. Door te vragen naar hun percepties en ervaringen krijgt de gemeente beter inzicht in wat goed gaat en waar nog verbeteringen mogelijk zijn. Dit versterkt het gevoel bij deelnemers dat hun stem gehoord wordt en dat beleidsmaatregelen gericht zijn op het bevorderen van veiligheid en inclusie in de stad.

6.2 Normalisering van LHBTQIA+-zijn en het creëren van zichtbaarheid

Veel deelnemers geven aan dat normalisering van LHBTQIA+-zijn van groot belang is voor het vergroten van veiligheid en acceptatie in de stad. Normalisering wordt daarbij gezien als een proces waarin LHBTQIA+-zijn als vanzelfsprekend onderdeel van het dagelijks leven wordt beschouwd, zonder dat mensen zich voortdurend hoeven aan te passen of te verantwoorden.

Een belangrijk middel hiervoor is volgens sommige deelnemers educatie, met name binnen het onderwijs. Door jongeren al vroeg te informeren over seksuele- en genderdiversiteit wordt LHBTQIA+-zijn bespreekbaar en herkenbaar gemaakt. Deelnemers geven aan dat dit bijdraagt aan meer begrip en respect, het verminderen van pesten en discriminatie en het verlagen van drempels om jezelf te kunnen zijn. Initiatieven zoals GSA's, Paarse Vrijdag en zichtbare rolmodellen binnen scholen worden genoemd als factoren die normalisering versterken. Jamie benoemt bijvoorbeeld:

“Sinds de oprichting [van de GSA] op mijn school, merkte ik echt een stuk minder van dat pestgedrag en homofobie en transfobie”.

Jamie, 26, non-binair

Daarnaast speelt zichtbaarheid in de publieke ruimte een belangrijke rol. Zichtbare uitingen zoals regenboogvlaggen, regenboogzebrapaden, Pride-gerelateerde evenementen en andere symbolen van inclusie dragen bij aan het gevoel gezien en erkend te worden. Deelnemers benadrukken dat zichtbaarheid vooral normaliserend werkt wanneer deze structureel aanwezig is en niet beperkt blijft tot specifieke momenten of evenementen.

6.3 Diversiteit in LHBTQIA+-ruimtes en -activiteiten

Veel deelnemers geven aan behoefte te hebben aan een meer divers aanbod van activiteiten en ontmoetingsplekken binnen de LHBTQIA+-gemeenschap in Amersfoort. Diversiteit in aanbod gaat volgens deelnemers niet alleen om uitgaansgelegenheden, maar juist om laagdrempelige, veilige plekken waar mensen elkaar kunnen ontmoeten en activiteiten kunnen ondernemen zonder dat de focus uitsluitend ligt op alcohol of nachtleven. Voorbeelden die door deelnemers worden genoemd zijn cafés met een open en gastvrije sfeer, communityruimtes voor creatieve activiteiten zoals schilderen, tekenen of bordspellen, lezingen of workshops over *queer history* en actuele thema's, en evenementen zoals themafeesten of dansavonden.

Daarnaast wordt benadrukt dat er meer aandacht nodig is voor subgroepen binnen de gemeenschap, zoals vrouwen, non-binaire en transgenderpersonen, maar ook mensen van middelbare leeftijd of ouders. Sommige deelnemers geven aan dat zij zich soms niet vertegenwoordigd voelen in het huidige aanbod: bestaande cafés of uitgaansplekken richten zich vaak op bepaalde doelgroep en activiteiten, zoals de Queer Book Club of specifieke COC-bijeenkomsten die leeftijdsbeperkingen hebben waardoor oudere deelnemers zich niet kunnen aansluiten. Ook wordt genoemd dat veel initiatieven een ons-kent-ons karakter hebben of weinig bekend zijn, waardoor het moeilijk is om nieuwe mensen te vinden of structureel aan te haken. Tijdens haar interview deelde Mia haar ervaringen met het vinden van gemeenschap in Amersfoort:

“Ik probeer aansluiting te krijgen, [...] maar ik val een beetje tussen wal en schip. [...] Zijn er meer lesbische moeders? Waar vind ik ze? Waar zijn ze?”


Mia, 35, lesbisch

Deelnemers benadrukken dat toegankelijke en veelzijdige ontmoetingsplekken belangrijk zijn voor het creëren van herkenning, sociale binding en een gevoel van veiligheid. Dit kan bijvoorbeeld door regelmatige laagdrempelige bijeenkomsten, zoals een bordspellenavond of een creatieve workshop voor alle leeftijden, of door specifieke bijeenkomsten voor subgroepen, zoals lesbische moeders of queer jongeren. Tegelijkertijd wordt duidelijk dat de huidige mogelijkheden vaak beperkt zijn tot enkele cafés of incidentele evenementen, waardoor veel mensen uitwijken naar grotere steden zoals Utrecht of Amsterdam om hun sociale en culturele behoeften te vervullen.

Een ander belangrijk aandachtspunt is informatievoorziening. Sommige deelnemers geven aan dat zij onvoldoende zicht hebben op het huidige aanbod in Amersfoort en niet weten via welke kanalen zij hierover geïnformeerd kunnen worden. Verbetering van communicatie en het toegankelijk maken van informatie over activiteiten en ontmoetingsplekken wordt door hen gezien als essentieel om deelname en betrokkenheid te vergroten. Loïs verduidelijkt dit probleem:

“Het feit dat ik niet precies weet wat [de gemeente voor de LHBTQIA+-gemeenschap doet], geeft misschien ook wel aan dat het nog iets meer, nog zichtbaarder, nog specifiekere [...] mag.”

Loïs, 26, vrouw die op vrouwen valt



Gezamenlijk laten deze bevindingen zien dat er onder deelnemers een duidelijke behoefte bestaat aan een inclusiever, zichtbaarder en gevarieerder aanbod dat beter aansluit bij verschillende levensfasen en identiteiten binnen de LHBTQIA+-gemeenschap. Het versterken van zowel het aanbod als de communicatie daarover kan bijdragen aan meer verbondenheid, toegankelijkheid en een duurzaam gevoel van veiligheid en gemeenschap in Amersfoort.

7. Synthese

Uit de verschillende hoofdstukken komen vijf thema's naar voren die een breed maar samenhangend beeld geven van hoe LHBTQIA+-personen in Amersfoort hun dagelijks leven, veiligheid en positie in de stad ervaren. Een eerste belangrijk thema is de spanning tussen mogelijkheden om jezelf te kunnen zijn en de beperkingen die deelnemers ervaren in specifieke contexten. Voor veel deelnemers is Amersfoort een plek waar zij zich grotendeels kunnen uiten, maar dit geldt niet onvoorwaardelijk: zelfexpressie en zichtbaarheid zijn afhankelijk van situaties, plekken, tijdstippen en andere mensen in de omgeving. Zelfvertrouwen, zelfbeeld en hoe men wordt waargenomen door anderen spelen hierin een centrale rol.

Een tweede thema is het onderscheid tussen ervaren veiligheid en gedrag. Hoewel de meerderheid aangeeft zich in algemene zin veilig te voelen, passen sommige deelnemers alsnog hun gedrag aan – bijvoorbeeld door geen handen vast te houden, bepaalde kleding te vermijden of zichtbare symbolen weg te laten. Deze aanpassingen worden niet altijd als onveiligheid bestempeld, maar wijzen wel op een vorm van normatieve druk en internalisering van risico's. De verhalen van deelnemers laten zien hoe onveiligheid subtiel kan doorwerken in het dagelijks leven.

Een derde samenhangend thema betreft de rol van gemeenschap. De aanwezigheid van een LHBTQIA+-gemeenschap draagt sterk bij aan gevoel van verbondenheid, normalisering en positieve identiteitsvorming. Tegelijkertijd wordt deze gemeenschap in Amersfoort als enigszins beperkt en gefragmenteerd ervaren, met nadruk op uitgaan en jongere doelgroepen. Dit sluit onder andere aan bij onderzoek waaruit blijkt dat LHBTQIA+-jongeren behoefte hebben aan alcoholvrije ontmoetingsplekken (COC Nederland, Rutgers & Trimbos-instituut; 2026). Er ontstaat in Amersfoort een kloof tussen behoefte en aanbod, die vooral zichtbaar wordt onder subgroepen zoals vrouwen, non-binaire personen, transgenderpersonen en mensen van middelbare leeftijd.

Een vierde thema betreft onveiligheid en discriminatie. Deelnemers noemen meerdere typen incidenten, variërend van verbaal geweld tot subtielere vormen van heteronormativiteit en structurele micro-agressies, aangevuld met enkele ervaringen van fysiek geweld. Bepaalde locaties worden daarbij genoemd als meer risicovol, waaronder het centrum in de avonduren, het station en enkele buitenwijken. Onveiligheid speelt daarnaast ook in werk- en onderwijscontexten.

Tot slot komt rondom melden en opvolging een structureel spanningsveld naar voren: discriminatie wordt voornamelijk informeel gedeeld binnen sociale kring, terwijl formele meldingen minder vaak worden gedaan. Lage meldingsbereidheid wordt gevoed door beperkte bekendheid met meldpunten, de drempel om pas te melden bij 'ernstige' incidenten of fysiek bewijs, en de verwachting dat meldingen weinig effect hebben. Uit eerder onderzoek is al gebleken dat er scepsis is over het nut van melden onder slachtoffers van discriminatie, omdat mensen geen persoonlijk gewin zien (Gedragsbureau Duwtje, 2025). Daarnaast kan discriminatie als 'normaal' worden gezien, zoals ook uit onze gesprekken blijkt, waardoor het niet gemeld wordt (Gedragsbureau Duwtje, 2025). Door deze factoren blijven incidenten grotendeels onzichtbaar in registraties en beleidsmonitoring, wat de kloof tussen ervaringen en structureel probleeminzicht vergroot.

In samenhang laten deze thema's zien dat Amersfoort voor veel LHBTQIA+-personen als leefomgeving functioneert, maar dat dit gepaard gaat met voortdurende navigatie van sociale, normatieve en ruimtelijke grenzen. De behoefte aan zichtbaarheid, normalisering, gemeenschap en opvolging vormt een terugkerende lijn die specifiek relevant is voor de gemeentelijke beleidscontext.

8. Conclusies en aanbevelingen

8.1 Conclusies

Het onderzoek laat zien dat LHBTQIA+-personen in Amersfoort zich in het dagelijks leven grotendeels staande weten te houden, maar dat dit niet vanzelfsprekend gebeurt. Deelnemers bevinden zich in een sociale realiteit waarin veiligheid, zelfexpressie en acceptatie afhankelijk zijn van context, locatie en andere personen. Onzichtbare of subtiele vormen van heteronormativiteit spelen daarbij een belangrijke rol. Ondanks het overwegend veilige beeld ervaren deelnemers wel momenten van onveiligheid, vooral op specifieke locaties en in of rondom uitgaansgelegenheden.

Tegelijkertijd blijkt de aanwezigheid van een gemeenschap essentieel voor positieve identiteitsvorming, maar wordt het bestaande aanbod als beperkt en te weinig divers ervaren. Dit geldt zowel inhoudelijk als qua bereikbaarheid voor verschillende groepen. Aan de kant van meldingsbereidheid bestaat een duidelijk gat tussen beleefde ervaringen en formele registratie. Incidenten worden vooral gedeeld binnen persoonlijke kring, waardoor structurele monitoring achterblijft en beleid minder gevoed wordt door zichtbare data.

8.2 Beleidsaanbevelingen voor gemeente Amersfoort

Op basis van deze conclusies liggen er voor de gemeente verschillende handelingsmogelijkheden:

1. Normalisering en bewustwording versterken

- Door voortzetting en uitbouw van educatie op scholen en in maatschappelijke instellingen.
- Door zichtbaarheid in de publieke ruimte te behouden en waar mogelijk te versterken.

2. Transparante en toegankelijke informatie

- Zorg dat LHBTQIA+-opties duidelijk zichtbaar en gemakkelijk vindbaar zijn op verschillende kanalen. Denk hierbij aan informatievoorziening over:
 - **Events:** overzicht van lokale of online queer evenementen, workshops, netwerkmomenten.
 - **Meldpunten:** informatie over veilige meldpunten voor discriminatie of ongewenst gedrag.
 - **Ontmoetingsplekken:** plekken waar LHBTQIA+-personen elkaar kunnen ontmoeten of ondersteuning kunnen vinden (bijv. cafés, verenigingen, activiteiten).
 - **Informatiepunten:** centrale plekken voor vragen en advies, fysiek én online.
 - **(Na)zorg:** organisaties en websites waar mensen hulp kunnen vinden en ontvangen, maar ook verwijzingen naar geestelijke gezondheidszorg met queer-ervaring of gespecialiseerde begeleiding.

3. Gemeenschapsvorming faciliteren

- Ondersteun en stimuleer laagdrempelige ontmoetingsplekken en activiteiten buiten het uitgaansleven.

- Investeer in een breder aanbod, passend bij verschillende leeftijdsgroepen en identiteiten (o.a. transgender, non-binair, vrouwen, mensen van middelbare leeftijd).

4. Veiligheid in de stedelijke ruimte adresseren

- Besteed aandacht aan locaties die door deelnemers als onveilig worden ervaren, zoals het centrum in de avond, het station en bepaalde buitenwijken. Denk hierbij aan:
 - Bij het implementeren van andere aanbevelingen, zoals **normalisering en zichtbaarheid**, specifiek aandacht besteden aan locaties die als onveilig worden ervaren
 - Het vergroten van de **zichtbare aanwezigheid** van toezichthouders en handhaving of op momenten waarop onveiligheid vaker wordt ervaren;
 - Het actief betrekken van **LHBTQIA+-personen en andere betrokken bewoners** bij het signaleren van knelpunten en het meedenken over passende oplossingen.
- Onderzoek de rol van gender en zichtbaarheid in stedelijke veiligheidspercepties.

5. Meldingsbereidheid vergroten

- Vergroot bekendheid van laagdrempelige meldpunten.
- Communiceer over nut en functie van meldingen, inclusief monitoring.
- Onderzoek hoe drempels voor LHBTQIA+-personen om discriminatie en geweld te melden bij politie en BOA's kunnen worden verlaagd, met specifieke aandacht voor meldingsbereidheid en ervaringen van slachtoffers.
- Waar mogelijk duidelijker communiceren over wat er gebeurt met meldingen en welke opvolging mogelijk is.
- Onderzoek mogelijkheden voor nazorg, doorverwijzing en gesprek.

6. Gevoel van veiligheid blijven monitoren

- Om de twee jaar onderzoeken hoe LHBTQIA+-personen hun gevoel van veiligheid ervaren. Houd hierbij ook rekening dat mensen met verschillende identiteiten en ervaringen worden meegenomen in het onderzoek. Denk hierbij aan een brede werving en eventueel uitgebreider onderzoek waarin bepaalde groepen, zoals transgender en non-binaire personen, ouderen of LHBTQIA+-personen van kleur, centraal staan.

Literatuurlijst

COC Nederland, Rutgers, Trimbos-instituut (2026). Cocktail of Mocktail?

Gedragsbureau Duwtje (2025). Van ervaren tot melden: motivaties en barrières bij discriminatie melden. Geraadpleegd van <https://open.overheid.nl/documenten/58974c12-1630-4bdb-8c92-3cf6d1859446/file>

Gemeente Amersfoort (2023). Inclusie Agenda Regenboog 2023-2026. Geraadpleegd van <https://www.amersfoort.nl/regenboogstad-amersfoort#regenboogagenda-12784>

Bijlage 1: Gespreksleidraad

Introductie

- Korte toelichting op doel en werkwijze van het interview
- Vertrouwelijkheid en anonimiteit van antwoorden
- Toestemming voor opname
- Algemene vragen: leeftijd, hoe iemand zich identificeert, voornaamwoorden, wijk in Amersfoort

LHBTQIA+ in Amersfoort

- Hoe vind je het om te wonen in Amersfoort? Algemene ijsbrekervragen
- Hoe vind jij het om [gay/queer/non-binair, etc.] te zijn in Amersfoort? Hoe ervaar jij je identiteit, uit je dit op een bepaalde manier?
- In hoeverre kan jij volledig jezelf zijn in Amersfoort? Waardoor komt dit? Welke factoren spelen hierin een rol?
- In hoeverre speelt de LHBTQIA+-gemeenschap een rol in jouw leven? Vergroot dit jouw gevoel van veiligheid? Op wat voor manier?
- Heb jij het idee dat alle LHBTQIA+-personen zichzelf kunnen zijn in Amersfoort? Wat maakt dat dat wel/niet kan?

Gevoel van veiligheid

- Wat betekent veiligheid voor jou?
- Hoe veilig voel jij je in Amersfoort? Wat zorgt ervoor dat jij je (on)veilig voelt? Hoe vaak voel je je onveilig?
- Op welke plekken in Amersfoort voel jij je veilig? En op welke plekken in Amersfoort voel jij je juist veilig?
- In hoeverre heeft je gevoel van veiligheid invloed op hoe je je uit of gedraagt? Op wat voor manier?

Ervaringen met discriminatie of geweld

- Welke ervaringen heb je gehad met discriminatie of geweld in Amersfoort? Discriminatie is ongelijk behandeld worden op basis van een kenmerk die er niet toe mag doen, zoals je seksuele gerichtheid, gender of geslacht. [evt: *Dit kan gaan over alle vormen van discriminatie, zoals uitsluiting, schelden, intimidatie, fysiek en seksueel geweld.*]. Wil je daar meer over delen?
- Doorvragen: Wat was de situatie, wie waren er betrokken, wat gebeurde er precies? Wat ging je er door je heen op dat moment? Hoe voelde je je daar toen bij? Wanneer gebeurde dit (afgelopen 12 maanden, of langer geleden)?
- Hoe reageerde je op deze gebeurtenis? Welke behoefte had je na deze gebeurtenis, wat had je nodig?
- Wat is er na afloop van deze gebeurtenis gebeurd? Heb je het met anderen besproken?
- Hoe kijk je er nu op terug? Hoe voel je je er nu bij?

Melden en ondersteuning bij discriminatie en geweld

- Heb je je ervaring(en) gemeld bij andere mensen of organisaties?
 - Bij wie heb je dit gemeld? Hoe werd dit opgepakt?
 - Hoe waardeer je deze ondersteuning? Wat heeft je geholpen, wat heb je gemist?
 - Wat is er gebeurd naar aanleiding van je melding?
- Waarom heb je wel/niet een melding gemaakt? Wat was jouw afweging hierin? Zou dat nu anders zijn?

- Had je genoeg informatie over wat je opties waren, bij wie je terecht zou kunnen? Heb je die informatie gevonden/gekregen?
- Waar liep je tegenaan bij het maken van een melding?
- Welke ondersteuning heb je ontvangen naar aanleiding van je ervaring(en)?

Toekomstbeeld

- We hebben het gehad over wat je hebt meegemaakt en hoe veilig je je voelt. Laten we even een gedachte-experiment doen. Stel je woont in een wereld waarin je je helemaal veilig voelt en je jezelf zou kunnen zijn zonder negatieve consequenties, hoe zou die wereld eruit zien? Wat zou er anders zijn dan nu?
- Wat is jouw beeld van wat de gemeente op dit moment doet om de stad inclusief en veilig voor iedereen te maken? Doet de gemeente in jouw ogen genoeg? Wat zou de gemeente of andere organisaties nog meer kunnen doen?
- Welke suggesties heb jij om Amersfoort een veiligere stad te maken?

Slot

- Heb je verder nog iets wat je zou willen delen of toevoegen?
- Bedankt voor deelname, uitleg over wat er gaat gebeuren met de verzamelde data en wanneer deelnemer terugkoppeling kan verwachten.